

Landmænd kan tjene penge ved handel med drivhusgasser

Af Gert Tinggaard Svendsen, Professor, ph.d., Institut for Statskundskab, AU

Landmænd kan tjene penge ved at deltage i handelen med drivhusgasser under Kyotoaftalen

Landbruget risikerer at blive hårdt ramt af klimaforandringerne, men udleder også selv drivhusgasser. Derfor har den verdensomspændende landbrugsorganisation IFAP, der omfatter 600 millioner landmænd, netop opfordret til, at landmænd skal belønnes økonomisk for at mindske udledningen af drivhusgasser.

Jeg foreslår her, at én oplagt måde at belønne landmænd på er, at lade dem handle med drivhusgasser under Kyotoaftalen. Det kan undre, at landmændene ikke allerede har fået den mulighed, eftersom udledningen fra de dyrkede arealer udgør 12% af det samlede globale udslip.

I Danmark er udledningen fra landbruget endnu højere, nemlig 18%. Så mens debatten om drivhusgasser hovedsagelig har fokuseret på energi-, industri- og transportsektoren samt adfærden i husholdninger, har der ikke været megen opmærksomhed på potentialet for begrænsninger i udledningen fra såvel konventionelt som økologisk landbrug. Landbrugssektoren udleder foruden CO₂ primært metangas og lattergas.

Kyotoaftalen

Kyotoaftalen blev underskrevet i Japan i 1997, og den sætter en øvre grænse for udledning af seks drivhusgasser, kuldioxid (CO₂), metan (CH₄) og lattergas (N₂O). Tre andre

drivhusgasser er også med, de såkaldte ChlorFluorCarboner (CFC), som omfatter hydroflourocarboner (HFC), perflourocarboner (PFC) og svovlhexafluorid (SF₆).

En central fleksibel mekanisme i Kyoto-protokollen er handel med drivhusgasser, der kan omregnes til CO₂-ækvivalenter. Det indebærer at firmaer i forskellige lande kan handle med kvoter, der hver giver ret til at udlede hvad der svarer til 1 ton CO₂ pr. år. Når kvoten er blevet overholdt et givent år, trækkes den ud af markedet. Nye kvoter udbydes hvert år.

Overholdelsesperioden har hidtil været begrænset til 1 år på markedet for at sikre fleksibilitet. Jo længere overholdelsesperioden bliver, jo mindre likviditet bliver, jo mindre vil man kunne forvente på markedet, og det kan give usikkerhed og højere transaktionsomkostninger for markedsprisen på drivhusgasser. Så længe kvoterne ikke er blevet brugt, kan de gemmes og bruges på et senere tidspunkt.

Billig reduktion i drivhusgasser

Et tysk kraftværk kan for eksempel købe CO₂-kvoter af en dansk landmand, hvis det er billigere for ham at nedbringe sit CO₂-udslip end det er for det tyske firma. Virksomhederne vil reagere på denne pris og reducere eller forøge deres udslip af drivhusgasser indtil alle individuelle marginale

reduceringsomkostninger er lig med kvoteprisen. Dette system indebærer, at den samlede gevinst ved fri kvotehandel mellem landene kan nedbringe prisen for at reducere udledningerne med ca. 40%, når der sammenlignes med scenariet uden handel, fordi nedbringelse af udledningerne nu kan foretages af det billigste firma, altså der hvor frugten hænger lavest.

Måske større potentiale for økologer

Meget tyder på, at der er et stort potentiale for at opnå forholdsvis billige nedbringelser i landbrugets

økosystemer. For eksempel har FN's klimapanel (IPCC) og andre fremlagt en række forslag, blandt andet forbedrede dyrkningsmetoder (inklusive overvågning af gødskning, pløjning og vandforbrug), forbedret udnyttelse af græsningsarealer samt genopretning af udpinte jorder. Også forbedret opbevaring (geologisk CO₂-lagring), mere energieffektive produktionsfaciliteter, biobrændsel (også til eget brug) og minimering af transportafstande er vigtige muligheder.

Forskningen gennem det sidste årti peger også på, at økologiske landbrugs- og

Litteratur:

Dalgaard T, Halberg N and Fenger J (2002). Can organic farming help to reduce national energy consumption and emissions of greenhouse gasses in Denmark? I: EC van Lerland and AO Lansink (red.) Economics of sustainable energy in agriculture. Economy and Environment vol. 24. s. 191-204. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.

Dalgaard T, Kelm M, Wachendorf M, Taube F, and Dalgaard R. (2003). Energy balance comparison of organic and conventional farming. I: Organic Agriculture: Sustainability, Markets and Policies. s. 127-138. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) and CABI publishing, Wallingford.

Fliessbach (2007). Organic Farming and Climate Change, working paper, Climate Change and Organic workshop at BioFach 2007.

Halberg, Niels (2008). 'Energiforbrug og drivhusgasudledning i økologisk jordbrug' i H.F Alrøe og N. Halberg (red), Udvikling, vækst og integritet i den danske økologisektor, Foulum: ICROFS, s. 463-74.

Svendsen, G.T. (2009). 'Why should farmers participate in the EU ETS?' Working paper.

dyrkningsmetoder kan have endnu større potentiale med hensyn til CO₂ reduktion end konventionelt landbrug. Forskellen i udledning skyldes at man ikke bruger kunstgødning. Målt pr. hektar er potentialt for reduktion af udledningen ganske imponerende. Fliessbach (2000) skønner at udledningen af drivhusgasser fra økologiske landbrug er ca. 35% mindre pr. hektar end ved konventionelt landbrug, men når den mindre udledning sammenholdes

med udbytte i forhold til produktionsmetode, er udledningsreduktionen ved økologisk landbrug væsentlig mindre på grund af de lavere udbytter.

Økologisk planteavl rummer et særligt potentiale for at nedbringe udslippet af drivhusgasser på en relativt billig måde, som gør det økonomisk attraktivt at skabe og sælge CO₂ kvoter i markedet. Potentialt er dog mindre inden for kvægbrug og negativt for grøntsagsdyrkning (Halberg 2008).

Derudover finder Dalgaard et al. (2002), at reduktionen af drivhusgasser afhænger af, hvordan kvægbruget tilpasses lavere udbytter. Hvis kvægproduktionen opretholdes på niveauet fra før Kyoto-protokollen og der importeres foder for at opveje lavere udbytter, vil nedgangen i udledningen af drivhusgasser være langt mindre end hvis kvægproduktionen tilpasses de lavere udbytter.

Fremtidige udfordringer
Politisk vil landmændenes

deltagelse være et vigtigt ekstra værktøj for EU. Som situationen er i øjeblikket står EU foran store udfordringer i forbindelse med Kyoto-protokollen og dens ambition om at reducere udledningen af drivhusgasser med 8% fra 1990-2012 og 20% fra 1990-2020. Hvis landbrugssektoren i Danmark ønsker at forfølge denne idé, vil næste skridt være at videreudvikle og etablere de nødvendige overvågningsmekanismer, så landmændenes reduktion af drivhusgasser kan dokumenteres. Hvis den administrative udfordring bliver imødegået på tilfredsstillende vis, kan landmændenes fremtidige rolle i klimapolitikken blive et varmt emne under næste klimatopmøde i København, december 2009 (COP-15).

Derudover vil landbrugets deltagelse øge sandsynligheden for, at også USA underskriver Kyoto-protokollen. USA har længe argumenteret for, at netop måden dyrkede arealer bruges på, herunder skovrejsning, også skal indgå i de globale klimaforhandlinger.

I det perspektiv, vil danske landmænd ligeledes kunne gennemføre dyrknings- og skovrejsningsprojekter i andre lande med ekstra økonomisk gevinst, fordi de derved skabte CO₂ kvoter nu kan sælges i markedet.

